

הָגֵר וְהַשְׂכָּחָה

Broida.

AGAR L'OUBLIÉE

הָגֵר וְהַשְׂכָּחָה

”...כִּהְגֵּר נִדְדָה אֶל מִדְבַּר צִיָּה – לְהִסְתַּתֵּר בְּיִשְׁמֹן עַד עֶבֶר עֶבְרָה...”

תערוכה חדשה של האמנית כריסטיאן ברוידו – "הגר והשיכחה" בגלריית גבו

ינואר 2008

תערוכה של האמנית כריסטיאן ברוידו בגלריית גבו, תל אביב, 2008

אני רואה בתערוכתה של האמנית כריסטיאן ברודיו חלק מהבחירה שלי ללכת בעקבות הגיבורה 'הגר' וגם לקרוא תיגר על אופיו העברי / היהודי / הישראלי / המערבי של השדה האמנותי בישראל.

כשאני מנסה לגעת בתחום גבולותיו של הסיפור המקראי, כשאני מסתכל על ציוריה של כריסטין ברוידו, אני נאלץ להשיב מחדש על שאלות שאני מתקשה יותר ויותר לשאול: האם ניתן לצייר היום בלי להיגרר לפעלולי צבע ? האם הציור הקלאסי עדיין ראוי ? האם אפשר להחשיב את חיך האישיים ועדיין לשמור על ענווה קיומית ושירית בציור ? זאת מה ? פעולה של בחירה בסמלים כמו כתיבה של סיפור מודרני ??

תהליך העבודה וייחודם של הציורים הוא במגעם החי, הממשי, בעולם המקרא ובחומריו. בפתיחות נדירה. בולטת מאד הנטייה לארגון מבני קפדני וממושמע, אך המבניות הממושמעת מסתירה בתוכה זעקה שמתפרצת בצורות שונות. ציוריה המודרניסטים מעבירים את השגור ואת המפתיע, את המרוסן ואת המתפרץ. וזהו הצד היפה והמושך שבהם. מגע זה נטען במתח רב בהתקרבותו המחדשת אל שורשי הסיפור המקראי.

א. הזרות

ב. האישה המגורשת

ג. המדבר כארץ גירוש

תערוכה של האמנית כריסטיאן ברוידו בגלריית גבו, תל אביב, 2008

אלמנטים אלה מזכירים היבטים מחייה של האמנית. כריסטיאן מדברת על הסתגלותה לחיים "במדבר הישראלי" כחלק מבחירתה לחיות לבד כאישה ולדבוק בבידודות מזהרת. חייה מובלים אותה אל תוך עולם דימויים מרוחק ואפולוי, מלא באורות של שיכחה וזכרון. מדובר במעין סוג של קבלה ואולי השלמה עם היותה אשה זרה בארץ זרה, עד כדי כך שלעתים היא יכולה אפילו לחוש דחויה "אחר כך גָּלְתָה אֶל תוֹךְ עֲצָמָה / אוֹמַרְת אֶהְבֶּתָה מִמֶּנָּה וְהִלַּכָה / הַכְּנִיסָה אֶסוּרָה. / עַל מִפְתָּן הַיִּחָה תִּשְׁוֹקוּתֶיהָ / וְכָל מַה שֶׁקָּרָה בְּמָקוֹם הַזֶּה"

תערוכה של האמנית כריסטיאן ברוידו בגלריית גבו, תל אביב, 2008

ייתכן שכריסטיאן, כמו הגר, בשיר של ק"א ברתיני מחליטה להשכיח את עברה ולהתמקד בדאגה לבנה ישמעאל, או לציוריה שאותם ישמע האלוהים: "הֲלִילָהּ הוּא שָׁבוּ אֶפְלָתִי / מֶאֱחֻרֵי נִקְבָּר. / קוֹם, בְּנִי, / מִלֵּא הַחֶמֶת./ ארץ הוא הַמִּדְבָּר." אל הסתגלותה של הגר למצב שנכפה עליה – לחיות במדבר, לבד עם בנה, – נשזרת הכרת תודה על הצלתו של הילד. כך מתאר זאת ב"ו סלקינר: "אֶנְחֹנוּ נִשְׁאָר פֹּה. לִי נָתַן הַמִּדְבָּר / מִתְּנָה, וְאֲנִי – גַּם אֲנִי לוֹ אֶתֵּן מִתְּנָה – / אוֹתָךְ, מִחֲמַדִּי. וְיִשְׁכְּבְתִּי בַּמִּדְבָּר / וְגִדְלָתָּ בּוֹ וְאֶהְבֶּתוּ בְכָל מְאֹדָךְ."

ההשלמה והקבלה מגיעות כשאנחנו מבינים כי אדם יכול להיות שייך ויחד עם זאת להרגיש זר.

בתערוכה החדשה של כריסטיאן ברוידו אני רואה הישג פואטי מרשים. כעין קול הבוקע מעמקים. משורשי הצעקה האישית שלה היא עולה ומצמיחה את פריו האלמותי, פרי של דעת, אשכול של תאוות החיים. כריסטיאן היא אישה חפה ממרירות, מתקשרת עם המיתוסים של תרבות האחר, הזר, ללא פחד לגעת גם במוות הירואי ברוח המיתוס. כריסטיאן ברוידו גם מפתיעה בציוריה, בעיסוק בקווים רכים של מכחול העלבון היא מרימה דרך משיכות המכחול גם עונג-מתלוצץ, אמירה אישית חשופה, שמתוכה מזדהרת מחיק החשיכה, מהבהבת דמות אדם-אישה, "הגר", המבטיחה נחמה.

תערוכה של האמנית כריסטיאן ברוידו בגלריית גבו, תל אביב, 2008

לכריסטיאן יש היכולת לגעת בדבר עצמו, יכולת שהיא כל-כך נדירה וכל-כך נחוצה לציירים. היא איננה ציירת פוליטית או ציירת מחאה במובן הסכמטי של המילה, אך כמעט בכל ציוריה קיימת אמירה חזקה על מצבו של האדם, על מצבנו החברתי. למרות נקיטת העמדה וההסתכלות השכלתנית והידענית שלה הציורים אינם מאבדים מכוחם הפיוטי.

היא אמנית אמינה ומרגשת. היא מטפלת באיפוק וביושר בנושאים טעונים ועתירי מיתוסים, ואין בציוריה רתיעה, לא מהבלי העולם. רק עיוור לא יחוש בכאב המתרוצץ בציוריה. כריסטיאן היא אשה נחושה ומחושלת, עצמאית, מסוגלת ומיטיבה יותר מקודמותיה להתמודד נגד הגורל. היא חותרת לגאולה, ונערכת למאבק ברובד האגרסיבי בכוח הגברי המצמית הניצב כנגדה. העוצמה האישית היצוקה בדוברת הנשית ממתנת את תלונתה ומרסנת אותה. ציוריה לא רק רגישים אלא אף מרגשים להפליא; היא אמנית קשובה ונוגעת ללב, שיופיה מפעים. בעבודותיה אנו חושפים מורכבות רב-רובדית כמוסה, מרשימה ומהוקצעת בצירופיה המפתיעים, המתוכננים בקפידה ובמחשבה תחילה. מקננת בהם איכות פואטית הפועלת ופועמת בחשאי, כמו בהיחבא, מאחורי הפשטות, המעורטלת לכאורה, הנחשפת בווידי נדיב לב. מסתתרת בהם אסתטיקה דקה וקולעת בנקיונה, בוהקת כפיניה. ציוריה הם עירוב מעניין של עדינות ואלימות, של תבונה שקטה עם מראות טורדניים ומעוררי מחשבה. מרחב שאיננו נראה.

בתערוכתה החדשה שתוצג בחלל לאמנות גבו גלרי – אנו מגלים לא רק שליטה טובה בטכניקת הרישום, הצבע, אלא אף עידון שבהתבוננות ופשטות שאינה מושגת בנקל. היא אינה מסוג האמניות העוסקות בניסויים ובהפגנות של התמצאות בהלכי-רוח או באופנות. יש לה מסר אישי וכל האמצעים החזותיים שברשותה מנוצלים היטב כדי להעביר אלינו תחושה רגשית מגובשת ושלמה.

תערוכה של האמנית כריסטיאן ברוידו בגלריית גבו, תל אביב, 2008

רפי ברביבאי

אוצר

Un peu de rouge 70x70 גניעה אדומה

רפאל ברביבאי, אוצר אמנות, הציע לי להעלות על הכתב כמה משפטים שאותם איני יודעת להביע בעל פה. הוא הופתע מתחושת הבדידות שציורי מקרינים וגם מדמיון מסוים לסיפורה של הגר.

הצורך לצייר תופס אותך ביום בהיר ואינו מרפה. הוא יותר חזק מכל דבר. הוא הופך להיות לשאלת חיים ואינך יכול לעשות דבר כנגד זה. להתיישב לפני בד לבן, להכין את הצבעים, למהול את השמן ואת הטרפנטין – אכן זהו האושר.

ישנם ציירים המרגישים חרדה, אבל עבורי זו הרפתקה, כי אינני יודעת מה הולך לקרות. אני נכנסת לבלתי נודע ועומדת לברוא תמונה. אני מתקדמת באקראי: צבעים על הבד – בדרך כלל צבעים כהים, צבעי חום כהה וצבעי אינדיגו. עיניי מחפשות משהו שיעניין אותי. תהליך זה עשוי להימשך זמן ממושך, לעיתים ימים על גבי ימים. לעיתים קרובות זהו מבט שמושך את תשומת לבי. ואז אני בונה ציור מסביב למבט זה והאור יוצא לאט לאט. אם דבר לא יוצא – אני מתחילה מחדש. זו הסיבה שהציורים שלי יוצאים חלקים מאחר והם נוצרים משכבות דקות רבות של צבע.

חיפוש זה הוא הדבר המעניין ביותר ביצירת הציור.

האושר שלי הוא תמיד לנסות, תמיד לשפר, לעשות רישום יפה יותר, להשתמש בצבעים אחרים, לשלוט בידי כדי שתשמע לי. אכן זה המאמץ, החיפוש, תמיד ללכת יותר רחוק וכל זה לבלי סוף.

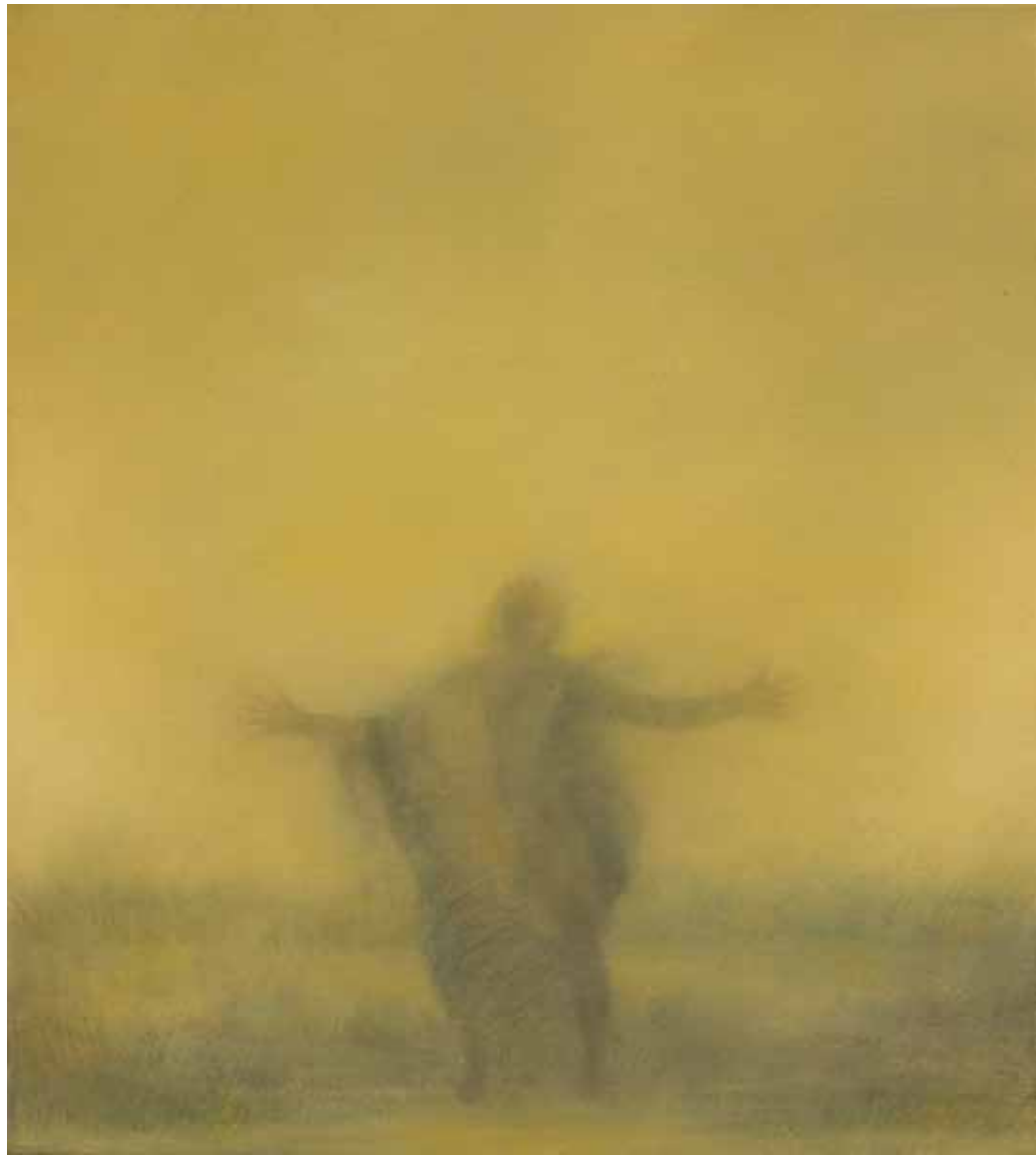
לפעמים אני מופתעת מציור, כאילו יש לו חיים משלו והוא מוסיף לחיות בלעדי, זה יפה יותר ממה שיכולתי לדמיין, ואין דבר טוב מזה בעולם.

הוקוסאי, צייר וחורט יפני, נהג לומר: "כשאגיע לגיל מאה האמנות שלי תהיה עילאית, ומטרתי העליונה תושג בהגיעי לסביבות גיל מאה ועשר כאשר כל קו וכל נקודה שאצייר יהיו ספוגי חיים". הוקוסאי מת בשנת 1848 והוא בן 89.

ואני מוסיפה לצייר.

L'Exil 60x54 גלות

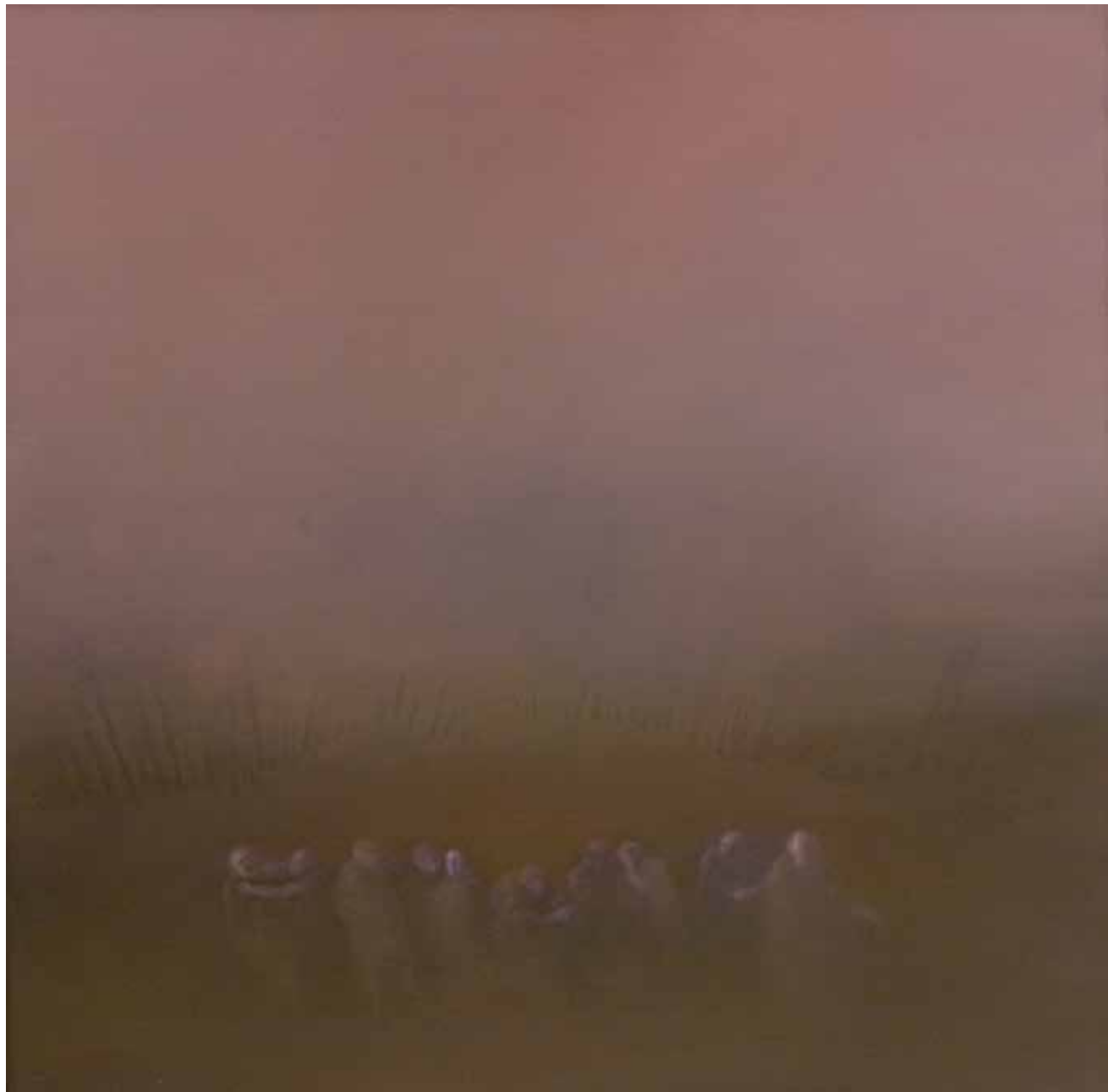
Alleluia 60x54 הללויה

Le Couple 61x54 חזוג

Le Reflet 60x50 השתקפות

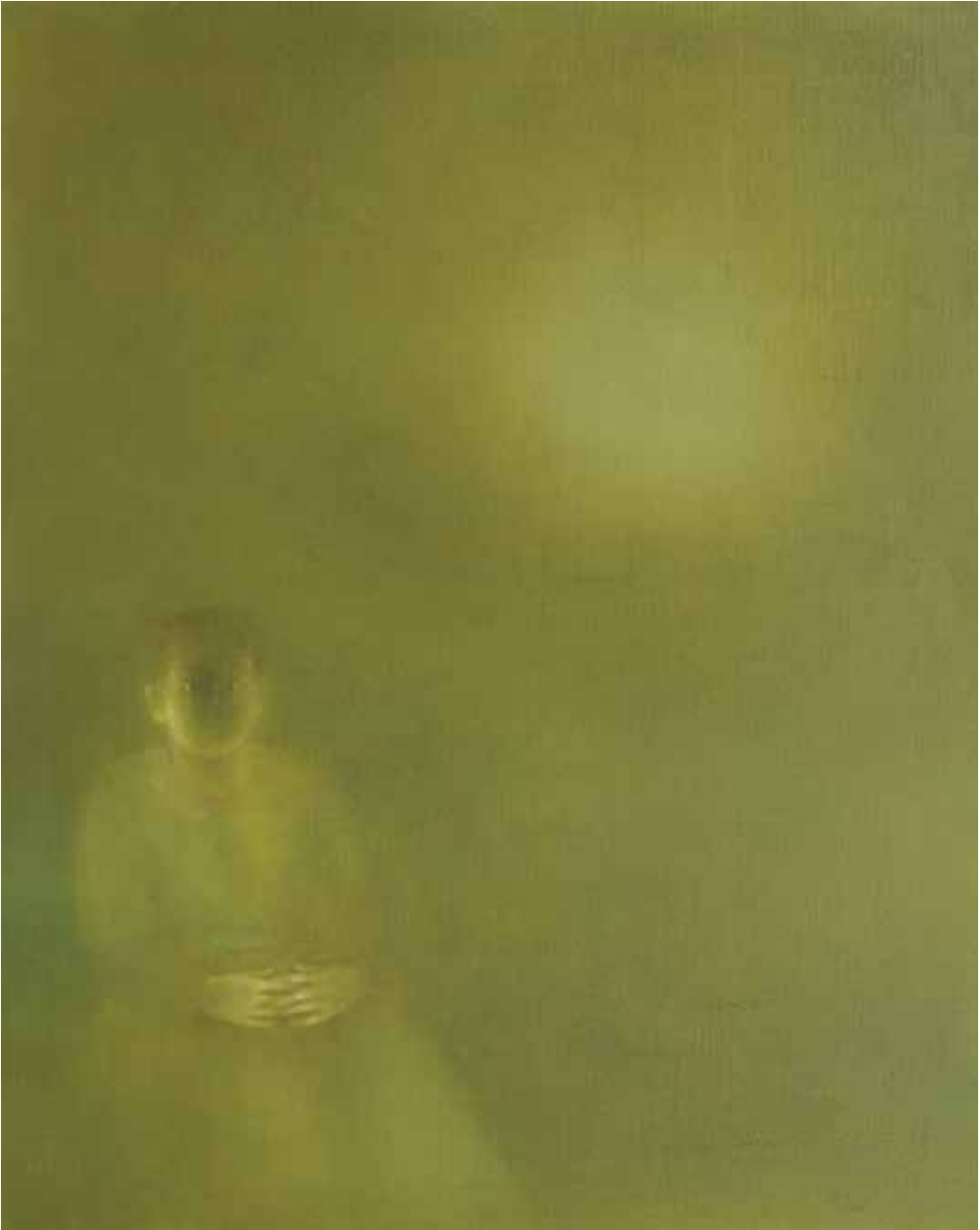
מה קורה? 81x81 Qu'y-a-t-il?

הוא עובר 65x50 Il passe...

Les errants 73x73 הנוודים

L'attente 92x73 היא מחכה

למה 46x46 Pourquoi

הוא מת 130x90 Il est mort.

הגר שלי 130x90 Mon Agar à moi

הרחמים 130x97 La Pitié

Rafael Barbibaï, curateur d’art, m’a proposé d’écrire quelques mots sur ce que je ne sais pas dire. Il a été frappé par le sentiment de solitude qui se dégage de mes toiles et une certaine similitude avec l’histoire d’Hagar.

Le besoin de peindre vous attrape un jour et ne vous lâche plus, il est plus fort que tout, c’est votre vie qui est en jeu. Et vous n’y pouvez rien.

S’asseoir devant une toile blanche, préparer les couleurs, mélanger l’huile et la térébenthine, c’est le bonheur. Certains peintres ressentent une angoisse mais pour moi, c’est l’aventure car je ne sais pas ce qui va se passer, j’entre dans l’inconnu et je vais créer un tableau.

J’avance au hasard ; de la couleur sur la toile, sombre en général, Terre d’Ombre brûlée et Indigo et mes yeux cherchent quelque chose qui m’intéresse.

Ce processus peut durer longtemps, des jours parfois. Très souvent c’est un regard qui m’attire, je construis le tableau autour de ce regard et la lumière sort peu à peu.

Si rien ne vient, je recommence tout et je continue. C’est la raison pour laquelle ces tableaux sont lisses car ils sont constitués de nombreuses couches minces de couleur.

Cette recherche est ce qu’il y a de plus intéressant dans la création d’un tableau.

Mon bonheur à moi, c’est d’essayer toujours et toujours de faire mieux, un plus beau dessin, d’autres couleurs, de maîtriser ma main, qu’elle obéisse, c’est l’effort, la recherche, c’est aller plus loin et tout cela n’a pas de fin.

Quelquefois je suis surprise par un tableau, comme si il avait sa vie propre, qu’il continuât à vivre sans moi et c’est plus beau que ce j’aurais pu imaginer.

Et cela, il n’y a rien de meilleur au monde.

Hokusai, dessinateur et graveur japonais disait “Quand j’atteindrai cent ans mon art sera vraiment sublime, et mon but ultime sera atteint aux alentours de cent dix ans, lorsque chaque trait et chaque point que je tracerai seront imprégnés de vie”. Il est mort en 1848 à l’âge de 89 ans.

Et moi, je continue à peindre.

Et un Nuage 130x90 | ענן...1

HAGAR ET L'OUBLI

Nouvelle exposition de l'artiste Christiane Broïdo – “Hagar”,

Janvier 2008

Cette exposition me semble offrir la possibilité de marcher sur les traces de l'héroïne biblique Hagar, tout en mettant l'accent sur le caractère hébreu/juif/israélien/occidental du monde de l'art en Israël. Rafael Barbibay

En fait, dès que l'on touche au domaine couvert par le récit biblique, dès que l'on examine les toiles de Christiane Broïdo, on se voit confronté à des questions auxquelles on a bien du mal à répondre : peut-on encore, à l'heure actuelle, peindre sans se laisser aller à des 'effets' picturaux ? La peinture 'classique' est-elle toujours valable? Le peintre peut-il donner une expression à sa vie privée, tout en conservant dans son œuvre une réserve qui serait, en quelque sorte, à la fois existentielle et lyrique ?

La spécificité des toiles que nous avons ici réside, à la fois dans le processus particulier que suit le travail du peintre, comme dans le contact vivant, concret, qu'il a avec l'univers biblique dans tous ses éléments.

Dans cette œuvre, on perçoit une nette tendance vers une organisation structurée, minutieuse, policée. Mais, de cette structure maîtrisée, jaillit, sous des formes diverses, un véritable cri.

Dans ces tableaux, on trouve le quotidien comme l'insolite, ce qui est réfréné, comme ce qui ne l'est pas. Et c'est ce qui leur donne leur beauté, comme leur caractère captivant. Ainsi, cette approche nouvelle des racines du récit biblique, introduit dans ces tableaux une obsédante tension.

Aliénation/Femme chassée/Désert, comme terre d'exil

Ces trois éléments rappellent certains aspects de la vie de l'artiste. Christiane Broïdo évoque son adaptation à son sort “dans le désert israélien” comme un élément crucial de son choix d'assumer seule, sa vie de femme, dans une solitude radieuse. Sa vie l'a menée dans un univers d'images lointaines et sombres, éclairées par les feux de l'oubli et du souvenir. Il s'agit donc là non d'une résignation mais d'une acceptation de son statut d'étrangère, au point de se sentir parfois 'exilée en elle-même', comme Hagar, telle qu'elle est décrite dans un poème de Bartini. Tout comme Hagar ne se soucie que de son fils, Christiane ne se soucie que de ses tableaux. On sait que le nom d'Ismaël, fils d'Hagar, signifie* Dieu entendra, tu lui donnera le nom d'Ismaël, car le Seigneur a entendu ta détresse* Genèse 16,11

Cette acceptation, par Hagar, d'un sort imposé, devient chez Christiane une acceptation, qui surgit avec la prise de conscience, que l'on peut être en Israël, à la fois, partie prenante et étrangère.

Je perçois cette nouvelle exposition de Christiane Broïdo comme une performance poétique impressionnante, comme l'expression d'une voix authentique jaillissant des abîmes, en portant son fruit éternel, fruit de la connaissance, grappe de passion pour la vie.

Christiane, pure de toute amertume, approche les mythes d'une culture étrangère, sans craindre de toucher à la mort. Elle stupéfie par ses œuvres, par ses légers coups de pinceau d'une ironie délicate. Elle nous livre ainsi une parole intime, d'où se dégage et brille du sein de l'obscurité un personnage d'homme-femme, Hagar, promesse d'une consolation.

Christiane Broïdo est dotée de la capacité d'aller au cœur des choses, qualité rarissime et cruciale en peinture. Sans être une artiste politique ou contestataire au sens simpliste du terme, elle délivre dans pratiquement toutes ses œuvres, une assertion forte sur la condition humaine et sur la condition de l'homme dans la société. En dépit de leur approche rationaliste et érudite, ses œuvres conservent toute leur vigueur poétique.

Christiane Broïdo est une artiste solide, autant qu'émouvante. Traitant avec retenue et loyauté des thèmes délicats, chargés de mythes, elle ne se détourne pas de la vacuité du monde. Il faudrait être aveugle pour rester insensible à la douleur qui se dégage de ses œuvres. Christiane Broïdo est ferme, déterminée, autonome, magnifiquement capable d'affronter son destin. Elle aspire à la délivrance, se prépare au combat contre les forces qui se dressent contre elle. Sa forte nature personnelle coulée dans le flambeau de la féminité adoucit et réfrène ses revendications.

Ses œuvres sont non seulement sensibles, mais également profondément émouvantes. C'est une artiste à l'écoute et qui nous touche. Nous découvrons dans ses tableaux une complexité prévalante à divers niveaux, secrète, maîtrisée, impressionnante par ses ramifications inattendues, minutieusement prévues à l'avance. Derrière une simplicité a priori dépouillée et généreusement révélée, ses œuvres recèlent une qualité poétique mystérieuse. Il s'y cache une esthétique précise, impeccable, à l'éclat nacré. Ses œuvres constituent un mélange passionnant de délicatesse et de violence, de sagesse tranquille et d'images dérangeantes, qui nous interpellent.

Dans sa nouvelle exposition, présentée dans cet espace artistique, nous découvrons non seulement une parfaite maîtrise des techniques de dessin et de peinture, mais également le plaisir d'une contemplation et d'une simplicité difficile à atteindre. Christiane n'est pas de ces artistes plongés dans diverses expériences et manifestations de tendances et de modes. Elle délivre son message personnel, et tous les moyens visuels à sa disposition sont exploités à la perfection, afin de nous communiquer une impression affective, cohérente et globale.

Rafael Barbibay
Conservateur

קשור 50x50 Lié

שד' שאול המלך 35, ת"א טל. 077-3300141 שעות פתיחה: ו' 11:00-14:00 ב'-ה' 11:00-19:00
America House, Shderot Shaul Hamelech 35, Tel aviv